

Wat voorts den toestand der gemeente aangaat, er heerscht strijd, maar de tegenkanting komt van een zijde, van waar men die kon verwachten. Het blijkt ook nu hier duidelijk, dat er maar twee rezen zijn. Opmerkelijk is ook, dat het personeel der openbare school, van welks meegaandheid men vroeger nog al gelachen had, voor zoover het hier woont, beslist met het modern Classicaal Bestuur meegaat. De vrijmaking der kerk zal ook wel de oprichting der vrije Christelijke school tengevolge hebben. Er is veel opgewondenheid, en van alle zijden komen de belangstellenden, ook de benieuwden, om te verlaten in Israël. Het wordt reeds duidelijk, dat de reformatische beweging zich tot hier en Sauert niet blijft beperken, maar zelfs tot in het hooft Noord en vele harten ontvinkt. Psalm 89: 6 (herijnd.)

Lit Aalen wordt geleid.
Treuringer dag dan gisteren heeft onze gemeente nog niet beleefd, dat er geen bloed vergoten is, het is alleen te danken aan de kalme houding van onzen waarden leeraar Ds. Gangel, die zich op het laatste oogenblik, toen het bleek, dat de burgemeester niets wilde doen om de storm te bedaren, onder protest terugtrok en naar zijn pastorie ging.
Zie hier de geschiedenis sedert Zaterdagmorgen: Tegen elf uur werd Ds. Gangel bij den burgemeester ontboden. Zld. Achb. deelde hem mede, dat, daar hij afschijft had ontvangen van diens afzetting door het Prov. Kerkbestuur, hij niet zou toelaten dat Zierw. Zondagmorgen zou optreden. Op de beleide vraag: op welk gezag dat verbod door Zld. Achb. rustte, was het antwoord: volgens de Nederlandse Staatswetten, die verbieden dat een afgeest predikant in de Herv. kerk optreedt (zij merkt dat wij hier in den achterhoek leven.) Op een tweede beleide vraag, om te mogen weten in welke wet of wetartikel zulks stond, was het antwoord: "Ieder wordt geacht de wet te kennen." Zierw. vroeg daarop: "Burgemeester, mag ik beleide u, maar een paar woorden opbeleving geven: wij hebben hier niet opgeleving, ik ben door den kerkvoogden er toe gemachtigd, doch aan de misgraak van den rechter willen wij ons onderwerpen." ZEA: "Ik heb geen tijd." Ds. Gangel: "En u hebt mij opzettelijk ontboden, burgemeester!"
Daarop stond de burgemeester op en wees Ds. Gangel op hoogst onaangename wijze de deur, zonder zelfs op diens verzoek toezegging van bescherming door de politie te willen geven. Het laatste woord van Ds. Gangel was: "Burgemeester, al de verantwoordelijkheid van wat te gebeuren staat, komt voor uwe rekening."

Onmiddellijk daarop telegrafeerde Ds. Gangel naar den Commissaris des Konings, stelde hem met een ander in kennis, met dringend verzoek om tusschenkomst, en om te mogen weten of er zulk een wetartikel bestond, waarop een uur later dit antwoord volgde:
"Burgemeester moet voor rust en orde zorgen, ik telegrafeer hem deswege. Het ligt niet op mijn weg verder in dezen thans tusschenkomst te verleenen."
Commissaris des Konings, MOLLERUS.

Nog Zaterdagavond lieten de kerkvoogden de vier deuren der kerk van binnen van haren sluitboenen vooruit, omdat het gerucht liep, dat men de deuren zou openen, en wij van het optreden van den burgemeester niets te wachten hadden.
Zondagmorgen negen uur ging een der kerkvoogden naar de kerk (de dienst zou te halftien ure aanvangen), een paar woestelingen in de nabijheid der kerk sprongen te voorschijn, grepen den kerkvoogd toen hij de deur ontsloot, en wrongen hem de deur uit de handen, drongen met hem de kerk binnen, en met hem nog een woesteling, die uit het gepeupel, die slechts op dit teken opstond, en die nu de burgemeester voorbij zag, dat alles rustig aan en ging zins weeg. Hij zelf heeft in tegenwoordigheid van den officier van justitie en vijf kerkvoogden bekend, dat hij gezien heeft dat de lieden met geweld de kerk binnendrongen.

Onmiddellijk ging de kerkvoogd naar het huis van den burgemeester om zijne assistentie te verzoeken. Antw.: Niet te huis, want anders naar naar het gemeentehuis, ook daar was Z.E.D. niet, in een woord, hij was nergens te vinden.

Intusschen was het gepeupel in menigte de kerk binnengestroomd. De predikant kwam volgens afspraak even over negen uur, en vond de trappen van den kansel van boven tot beneden bezet met volk, met rookende pijpen, zodat de kerk reeds verpest was met de valse tabaksdampen en jeneverucht. Hij verzocht toegelaten te worden tot den kansel, zulks werd hem onder vloeden geweigerd. Onmiddellijk bevestigde hij zich naar het gemeentehuis, om de assistentie van den burgemeester in te roepen, toen deze hem reeds met den officier van justitie uit zulten, die zooals bleek reeds den vorigen avond was aangekomen, en met nog een ander kerkvoogd inmiddels te gemoet kwam. In de kerk gekomen, ziet de burgemeester al wat daar plaats heeft, aan, hooft hij, zoest getu, zonder echter, zelfs niet een enkel woord zijn afkeuring te kennen te geven. Ds. Gangel vraagt hem door de politie den toegang tot den kansel te verscheren, en de trappen te doen onttruimen, desgelijks vragen hem ook de kerkvoogden. Antw.: "Daar heb ik geen order toe." Ds. Gangel vraagt ZEA, of hij hem beschermen zal als hij zich zelf den weg tracht te openen. Antw.: "Dat wel." Het gepeupel evenwel, duidelijk bevestigende, dat zij van den burgemeester geen tegenstand hadden te duchten, begint te meer op te dringen, en den predikant te daven en te stoupen, zonder dat de burgemeester, die onmiddellijk achter hem stond, een enkel woord sprak. Ds. Gangel vraagt den burgemeester proces-verbaal op te maken. — Geen antwoord. — Het volk wordt daardoor nog woester en ruwer, en handgemeen met enkele vrienden van Ds. Gangel. Men scheidt en vliegt. De burgemeester verzoert zich niet, schoon alles onder zijne oogen geschiedde.

Daarop verklaarde Ds. Gangel aan ZEA, dat de houding al dreigender werd, om treuringer tooneelen te voorkomen, dat hij zou afzien van zijn voornemen om te prediken; maar dat de kerkvoogden dan ook de kerk voor den ganschen dag wenschten te sluiten, alzo ook voor den modernen ringpredikant, Ds. Bergma van Winterveld, die reeds te midden van het gepeupel met rook en bel aan den voet van den kansel stond, en de leuning van de trap had gegrepen. — Hierin stemde de burgemeester toe, maar eischte, dat Ds. Gangel dan eerst de kerk zou verlaten, dan zou hij de kerk doen onttruimen; deze ging kalme heen en kwam onder allerlei beleedigingen op straat veilig in zijne pastorie.

Dus nu bleek het, dat de burgemeester dan toch wel de macht of order scheen te hebben om de kerk te doen onttruimen, wat hij te voren ontdekte. Waaronder zulks niet bij den aanvang gedaan, dan ware alles voorgekomen. De gansche zaak is uitsluitend te wijken aan de dubbelzinnige houding van den burgemeester, wiens sympathieën voor het Classicaal Bestuur niet onbekend waren. Maar ook op de fatale houding van den tweeden leeraar Ds. Van Oostrom Soede, die het Classicaal Bestuur in dezen te handelen had aangeregt, en de gansche gemeente sedert veertien dagen op de onoverantwoordelijke wijze had opgeleid, en zich op de allerlaagste wijze over zijn collega, den Kerkeraad en de kerkvoogden had uitgelaten, komt een niet minder deel van de verantwoordelijkheid neer, dat niet alleen alle geloovigen, maar zelfs eerlijke modernen zins gedrag sinds meer dan een jaar diep verfoeden. De gansche zaak schijnt wel een doorzigtelijke te zijn geweest met den ringpredikant, die, ofschoon den vorigen Zondag was afgekondigd, dat hij om tien uur zou optreden, reeds vóór negen uur daar was, kennelijk om de kerkvoogden en Ds. Gangel te blinddoeken en te overrompelen. Ook had men Zaterdag te voren publiek reeds wedschenschappen aangekondigd om f 25, dat Ds. Gangel niet op den kansel zou komen.
Ten onlangs te Leidschendam de president-kerkvoogd, die den sleutel der kerk in zijn bezit had, en dus op zijn standpunt zich kon beroepen op recht van bezit, de assistentie der politie inriep, werden hem daarenboven zelfs huizen toegevoegd, maar nu alhier het gansche college van vijf kerkvoogden door beet van de sluisde het recht van bezit kon toonen, wordt juist zelfs de geringste hulp der politie geweigerd. Zulks geeft veel te denken.

OUDEWATER. Zondag 11 hadden we weder een gezegenden dag. Door de stemming, die in de gemeente heerschte, verwachten ons vrienden een groot opkomst in de school, om de veromlijding des Woords door Ds. Winkel te hooren. Men vreesde, dat de twee lokalen van de school niet den Bijbel te klein zouden zijn, om de opgekomen lokale te bevatten, vooral omdat de schoolbanken het lokaal niet uit konden, en men daarom genoodzaakt was ze op elandert te zetten, waardoor veel plaats werd ingewonnen. Men kwam echter op de gulachte om een gat in den

muur te slaan, teneinde de banken er uit te kunnen dragen, hetgeen geen bezwaar opwerpt, omdat men toch bezig is met het lokaal te verbouwen. Nog werd een soort van gaanderij in de school aangebracht, waarop een 90 personen konden zitten. Tot roem van 's Heeren goedheid kunnen we zeggen, dat geen plaatsje in het lokaal onbezett bleef, zodat minstens 550 personen de godsdiensttoefening 's morgens konden bijwonen. Des namiddags waren er minstens 400 menschen vergaderd.

Nooit had iemand kunnen denken, dat de dingen hier nu een heerlijken loop zouden kunnen hebben, wat voor weinige weken nog een volkomen onmogelijkheid scheen, is gebeurd. De harten zijn genoeigd, en een eenheid en een samenbinding is er onder belijders van 's Heeren naam waar te nemen, waardoor wij in bewondering uitroepen:

"Da' werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heeren hand alleen geschied,
Het is een wonder in ons oogen,
Wij zien het maar doorgronden 't niet".

In een leere over Exodus 2: 12 vergeleken met Exodus 3: 11, zette onze leeraar uiteen, wat volgens Gods Woord de voorwaarde is voor een ingrijpende reformatie, terwijl hij den namiddags de lijdenslijst der verdoening van Petrus behandelde. Beide malen volgde men de prediking met onverdeelde aandacht en was het op te merken, dat de schare in deze dingen medeleefde. De collecten bedroegen f 66. In ons groot kerkgebouw was het reuring gesteld. 's Morgens kwamen er 100, 's namiddags 100 personen onder het gehoor van Ds. Margadant. De leden van den Protestantenvond waren de zoogenaamde Irenischen in deze gemeente komen versterken en... er waren vier politiemannen in de kerk, als vreesde men een overrompeling van onze zijde. Geen nood.

Het Classicaal Bestuur van Gouda had een defet mamen weten te vinden, om niet den eenen onderling die in de zaak der reformatie der kerk niet mede wilde werken, als kerkeraad te fungeren, of deze mannen zullen willen bijwonen, ziten, wanneer de handeling van het Classicaal Bestuur van Gouda in het volle licht zal zijn geplaatst, is nog zoo zeker niet.

Tot hertoe heeft niet de minste rustverstoof plaats gehad. Doch dit is de schuld der tegenstanders waarlijk niet. Verlooting van politiemannen bij kerkeraadvergaderingen en bij godsdiensttoefeningen, als geen versterking der orde te vreezen is, mag wel een geschikt middel genoemd worden, om de gemeenten aan het gisten te maken.
De Heere beware ons genadig voor alles wat naar geweld zweemt

Voor Kinderen.

De oude Veldheer.

We hebben zeker allen meer dan eens gehoord van den grooten slag van Waterloo in 1815, en 't is ook bekend, hoe die vreeselijke veldslag door de legers, die tegen Napoleon streken, gewonnen werd, doordat de Heere God nog te rechter tijd de Pruisen deed verschijnen, toen het heel hachelijk stond. Blucher had daarbij een trouwen helper in den dapperen generaal Gneisenau.

En poos daarna waren eens verscheiden groote heeren bij denouden veldheer te gast. Na den maaltijd begonnen zij te spreken over hun grooten gastheer, en roemden zijn dapperheid, zijn moed, zijn onverschrokkenheid en nog veel meer. Blucher hoorde dat alles aan. Men kon zien, dat het hem weinig beviel. Ten laatste begon hem dat prijzen in zijn gezicht geweldig te mishagen. Hij schoof onrustig met zijn stoel heen en weer, dronk driftig zijn glas uit en riep op zijn gewone, wat forsche wijs:

"Wat drommel heeren! is dat nu praten! Hebt ge uw verstand verloren? Ik zal u eens zeggen, wie land en volk bevrijd heeft!"

"Het was der Pruisen dapperheid, Vriend Gneisenau's beronnenheid, Van mij wel met vermetelheid, En Gods groote barmhartigheid."

De heeren hadden niets meer te zeggen. Want allen voelden dat Blucher gelijk had.

FEBRUARI.

Dezelde Hollandsch-Amerikaansche predikant, van wien wij al meer iets mededeelden, Ds. A. Zwemer, heeft thans weder een versje gemaakt op de maand Februari. Nu die maand juist voorbij is, geven we het. De vrienden zullen er uit zien, hoe het daarginds al even zoo is als bij ons:

Uw naam is zoet!
En 't doet ons goed
Dat lengen uwer dagen:
Toch komt gij nog
Door stil bedrog
Met scherpe koude ons plagen.

Twee dagen zacht,
Dan een die nacht,
Met warme hand ons grijpend!
De vierde koelt,
De vijfde woelt
In storm, — of vries, zoo knijpend.

De sneeuwbaan blijft
De slede drijft
Zoo glad, met 't jeugdig volkje,
In lijten geest,
Naar vriend of feest:
In 't jonge hart geen wolkje.

Is mensch en vee
Verzorgd, tevrede,
Wie zal de vooglen voeden?
Geen graan, geen zaad
Op veld of straat:
God zal 't gemis vergoeden!

God kent, en weet
Wat leeft en eet,
En zal niet éen vergeten.
Het Gods-boek zag
Nooit schrikkel-dag,
Waar Hij niet riep ten eten.

Schoon 's levens-dag
Niet tellen mag,
(Als deze maand) op aarde
Een langen tijd:
Zoo God' gewijd,
Is hij toch groet in waarde.

AAN VRAGERS.

Laatst hoorde ik zeggen, dat het tusschen twee menschen *koek en ei* was. Wat beduidt dat, en hoe komt het zoo bij elkaar?

Ik heb deze vreemde uitdrukking meer dan eens gehoord. Men wilde er mee zeggen, dat de personen, van welke gesproken werd, het volkomen eens, d'ik vrienden waren, in alles samen gingen. Naar 't mij voorkomt moet het echter zijn: *koek en ei*. *Koek* of *kluk* is de verkorte naam van de *klieken*, de k'ij die eieren of wel reeds kuikens heeft. Ieder weet, hoe dit goede dier trouw op de eieren zit, en hen niet verlaten zal. *Koek* en *ei* zijn onaf-

1) Februari beteekent: reinigen.

scheidelijk en dat zijn ook de menschen, op wie de uitdrukking van toepassing is.

KORRESPONDENTIE.

J. de B. — Uw brief is ontvangen. Als gezegd gaat het niet daarop in dit blad te antwoorden. Als we u adres weten, kan er wellicht iets van gezegd worden in een afzonderlijk schrijven.

HOOGENBIJK.

Gerhelijke Berichten.

Beroepen.

NED. GEREK. KERK.
Rotterdam, P. J. W. Klaarhamer, te Middelburg.
NED. HERV. KERK.

Waddinxveen (cl. Gouda), P. Bootsma te Lunteren, Schooneveld, bij Brekens (Zeeland), Geertsema Beckering te Oostereze en Echten (gem. Lemsterland), Axel, J. Wieten te Broek op Langendijk, Heteren, W. Meuse te Zwijndrecht, Scherpenisse, P. Kerper te Goedereede, Wams en Scharl, C. R. Rijnbeek te Dantumawoude, GEMOND, GEM.

Pretoria, Heidelberg, Handerton en Middelburg (Transvaal), E. W. Heineken te 's Gravenhage.

Bedankt.

NED. HERV. KERK.
Aalsmeer, C. Hattink te Apeldoorn, Bredevoort, J. B. Nusselder te Kooten, Zeydel, C. Bouthoorn te Sprang, Zoelmond (bij Tiel), H. J. Hulscher te Reeuwijk, Harderwijk, H. van Selms te Leerdam, Opende (Gr.), W. K. P. Goeres te Kerkrade, Somersdijk, F. W. J. Wolf te Odijk, Koudum, Nijga en Hahndun (cl. Snel), J. Rijnbeek te Ternaard (cl. Dokum), Goinga, Gouw en Olingawier, P. H. Versteeg te Heer Hugoward, Zoetermeer en Zegwaart, M. H. Bolkenstein te Woubrugge, Goinga, a. a. P. H. Versteeg te St-Pancras.

Correspondentie.

Wegens plaatsgebrek moeten ook deze week weder vele stukken worden uitgesteld. Wij verzoeken onzen correspondenten en insonders dringend niet later dan *Dinsdag* aan ons af te zenden, en steeds de meest mogelijke beknoptheid in acht te nemen.

Advertentiën.

Magazijn van Amer. Orgels,
M. J. RADIUS,
Kelzersgracht 305, Amsterdam.

Steeds voorhanden een groote keuze Amerikaanse en andere Orgels, met verschillende Fabrieken, tegen de laagst mogelijke prijzen, van f 65.— af. Zoo noodig tegen gemakkelijke betaling, of te huur van f 2.— af per maand.

Speciale Inrichting voor Reparatie.

Heden verscheen bij den Uitgever W. BOEKHOVEN, te Sommelsdijk:

OPEN SCHRIJVEN

AAN
Prof. Dr. Ph. J. HOEDEMAEKER,

IN BETREKKING TOT
de Reformatie der Kerken,

DOOR
G. G. GIJZEN.

Prijs 20 Cent.

Bij iederen Boekhandelaar te ontbieden en tegen inzending van 20 Cent wordt hetzelfde franco toegezonden door den Uitgever.

Als deugdelijk en blijvend boekgeschenk, vooral ook voor jeugdige en aanstaande LIDMATEN der Christelijke Kerk, verdient ongetwijfeld aanbeveling:

De 2de herziene en vermeerderde druk van de GESCHIEDENIS

DER
CHRISTELIJKE KERK,

DOOR F. VAN KOOY.

Dit werk bevat XXXI en 614 blz. en is voorzien van een uitvoerig Register.

Prijs f 4.— In linnen band f 4.50.

Uitgegeven bij C. VAN BENTUM te Utrecht.

Uitgaven van D. DONNER te Leiden.

Synopsis Purioris Theologiae . . . f 5.—

ACTA der Nationale Synode van Dordrecht 1618/19. Vermeerderd met de Post-Acta. Gebonden . . . 9.50

Brakel, Th. F. W. A., Redelijke Godsdiens. Nieuwe overzanderde uitgave, onder toezicht van J. H. DONNER te Leiden. Met photographisch portret, 2 deelen . . . 9.50

Gebonden in strijke mitte banden . . . 12.50

Brakel, Theod., De Trappen des geestelijken levens . . . 1.—

Comrie, A., Het A. B. C. des Geloofs . . . 0.80

Eigenschappen des Zaligmakenden Geloofs . . . 1.60

Lodensteyn, J. van, Negen predicationen. Rhetorisch, Fr. Samuel, De 362 Brieven. Vertaald door J. KOELMAN. In 3 deelen, (cl. 1 en 2 reeds verschenen) . . . 3.25

Smytevelt, B., Kenige verscheidene predicationen . . . 0.60

Th. Sheppard, De gezonde geloofige. Afzonderlijk . . . 1.20

B. Binning, Gronden der Christelijke Religie. Afzonderlijk . . . 1.80

J. van Lodensteyn, Weegschaal van de onvolmaaktheiden der heiligen. Afz. a. b. c. t. zamen . . . 3.75

W. Marshall, Over de Evang. Heiligmaking. Afzonderlijk . . . 1.80

Mr. Joh. Brown, Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven. Afzonderl. a. b. t. zamen . . . 3.75

Th. Sheppard, De gelijkenis der tien maagden, verkl. en toegepast, 2 dln . . . 3.75

WERVING VOOR OOST-INDIË.

VOOR Nederlanders | Handgeld bij zes-jarige verbintenls / 300. Aanbrenngpremie 10.

Zij die zich willen verbinden moeten zich aanmelden bij een der Plaatselijke of Garnizoens-Commandanten of bij den Commandant van het Weridépôt.

Inlichtingen kunnen gevraagd worden aan alle Burgemeesters en, ongefrankeerd, aan het Dept. van Koloniën. Zij worden kosteloos gegeven.

PELOUBET & Co., te NEW-YORK. REED-PIPE-ORGAN, (PIANO STIJL).

De aandacht van Orgelliefhebbers, Organisten en Kerkbesturen wordt gevraagd voor het REED-PIPE-ORGAN, instrument van nieuwe vinding, van PELOUBET & Co., te New-York, fabrikanten van de beroemde

Standard Organ -- Model-Organ.

De toon van het REED-PIPE-ORGAN is van indrukwekkende schoonheid en is van zoo uitstekende hoedanigheid, dat hij op gelijke lijn met het beste Pijporgel, ja zelfs in vele opzichten daarboven moet worden gesteld; hij paart verbaasende kracht aan aangrijpende bezielende liefelijkheid en biedt een ongekenden rijkdom aan schakeringen.

Terwijl het REED-PIPE-ORGAN dezelfde voordeelen biedt als een Pijporgel van eerste kwaliteit, behoeft het veel minder ruimte, geen onderhoud en het kost slechts een derde van den prijs. De soliditeit is volstrekt.

Door de eerste Organisten en Musici in de Vereenigde Staten zijn deze Orgels geëxamineerd en zij hebben eenparig de meest onverdeelde bewondering en waardeering voor het REED-PIPE-ORGAN uitgesproken.

HET STANDARD ORGAN, MODEL-ORGEL,

van PELOUBET & Co., te New-York, onderscheidt zich gunstig door zijnen omvang, rijken, lieflijken en aangrijpenden toon, groote soliditeit en schoonen vorm, en is in een sorteering van 25 exemplaren doorloopen in mijne Magazijnen voorradig.

Men vrage Catalogus.

Generaal-Agentschap voor Nederland.
C. KETTNER,
1ste Magazijn en Kantoor.

AMSTERDAM.
Groote Magazijnen en Fabriek,
Spuisstraat 231.

Het begin van de Reformatie der Geref. Kerk te Klundert.

DOOR
A. VAN VEELO, V. D. M. te Klundert.
Prijs 30 Cents.

Het Godslam geslacht.

Dertig Lijdenspreken door A. VAN VEELO, V. D. M. te Klundert. Prijs ingen. f 3.—, geb. in stempelband f 3.60.

Verkrijgbaar bij alle soliede Boekhandelaren en na toezending van het bedrag per postwissel, geschiedt de zending franco door den Uitgever J. VISSERS, te Klundert.

Bij R. M. SMITS te Middelburg is verschenen:

Openbare Brief

van het Classicaal Bestuur van Middelburg aan Ds. P. J. W. KLAARHAMER, Predikant te Middelburg, gevolgd door een schrijven aan de Ned. Herv. Gemeenten in de Classis.

Prijs 15 Cents.
Deze zeer belangrijke Brochure is niet alleen van plaatselijk belang, doch zeer lezenswaardig voor ieder Gemeentelid.

Vrije Universiteit.

1877—1887

Dezer dagen nam ik nog eens in handen het feestnummer van de *Heraut* van 31 October 1886, waarin, in het kort, een overzicht gegeven werd van de eerste beginselen der wording en den verdere loop van het ontstaan der Vrije Universiteit.

Ik leefde nog eens in de eerste bijeenkomsten van den zeer kleinen kring, die van tijd tot tijd samen kwam, ten huize van onzen tegenwoordigen Voorzitter-Directeur. Ik vond de namen der samenvergaderde broeders vermeld en wel uit Amsterdam de heeren predikanten Dr. Ph. J. Hoedemaker, Dr. Ph. S. van Ronkel en de heeren W. Hovy, W. Kuhlter Wz., H. W. van Marle en Th. Sanders Jr.; terwijl de heeren E. W. Heyblom en Mr. J. J. Teding van Berkhout een enkele maal de vergadering bijwoonden.

Voorts uit 's-Gravenhage de heeren I. Esser en Dr. A. Kuypier, en na de eerste samenkomst ook Dr. F. L. Rutgers, destijds predikant te 's-Hertogenbosch.

Dit klein getal namen gaf mij veel te denken. Wie van de genoemden, hetzij ze nog in leven zijn, of reeds heengingen op den weg van alle vleesch; hetzij ze pal bleven staan of zich onttrokken, had toen zelfs durven vermoeden, dat hunne besprekingen en geboden tot gevolg zouden hebben, dat het stekje, eindelijk in 1886 geplant, zich door den van God verleenden wasdom zoodanig zou ontwikkelen, dat het nu reeds opgegroeid is tot een kleinen boom in den hof des Heeren, die niet alleen vruchtdragende takken vertoont, maar zelfs reeds bruikbare vruchten heeft afgevoerd.

Hoe zijn tot op dezen dag al onze vreezen beschaamd; hoe ging alles boven veler verwachting, ook toen de stormen opstaken, die over dit jeugdige boompje gewoed hebben, en toen de vijanden van Gods waarheid en recht, vooral ook in zijne kerke, zich verbonden om, kon het zijn, die Vrije Universiteit ter aarde te werpen, en zich daartoe niet ontzagen gebruik te maken van de verschrikkelijkste wapenen, als eerroof, laster en verdachtmaking.

Vooraf ook in 1886. — Toen was, naar hun oordeel, de tijd gekomen, dat deze stichting een knak zou krijgen, die haar verdere levenskracht en levensduur zoo ondermijnde, dat al dadelijk knijping en spoedig de dood zou intreden.

o. Men hoorde den juichtoon uit het vijandelijke kamp zoo schrill klinken, en zelfs den moedigsten onder ons beving misschien wel eens voor een oogenblik de vreeze, dat het »Kerkelijk Conflict» zoodanige schade aan deze stichting zou toebrengen, dat het voor het minst zeer lang zou kunnen duren, eer zij weer van dien schok zou bekomen zijn.

Toch bleek deze juichtoon al spoedig een ijdel geroep, ook met deze planting Gods ging het — evenals — het met alle planting des Heeren gaat — zij groeit tegen de verdrinking in.

Neen, de Vrije Universiteit leed geen schade, maar trok groote winste, ook uit dit leed. Wel verloor deze jeugdige boom eenige dorre takken of wilde looten, maar kreeg ook, mede door dit onzalige doen zijner vijanden, zoovele nieuwe botten, dat de hoop gewettigd is, dat deze veel vruchtbare hout zullen geven.

Om van het beeld af te laten: zeer weinige leden en begunstigers werden verloren, zeer vele traden juist door het licht, dat door het »kerkelijk conflict» en het drijven der haters aan velen opging, met blijdschap toe.

Als het mij vergund wordt hoop ik later hieromtrent enkele mededeelingen, op eigen, ervaring gegrond, te doen.

Mocht ook op de Vrije Universiteit en hare voorstanders van toepassing blijven wat wij lezen in rijmsalm 60 vers 7:

Geef Gij ons hulp in tegenheide;
Bij U is raad, bij U alleen:
't Is vruchteloos, waar men zich meê vleit,
Want 's menschen heil is ijdelheid.
Wij zullen dappre heldendain
In God verlichten, hoe 't moog gaan,
Hij, die van ons wordt aangebeden,
Zal onze weêrpartij vertreden.

W. KUHLEER WAN.
Lid der Commissie tot Vermeerdering der Inkomsten.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributie: door den heer H. van Winkelhof te IJselmonde f 154; door Dr. C. C. Schot Cz. te Tolen f 13.17; aan Collecten: door Dr. L. H. Wagenaar te Heeg f 8; aan Schenkingen: door den heer H. Dane, te Rotterdam, van den heer C. D. te W. f 25; door Dr. A. Kuypier van C. B. f 5; door den heer Jb. van O. van C. v. W. f 5; door H. te Apeldoorn, gevonden onder de kerkcollecte een dankoffer f 1; door den heer W. Kuhlter Wz. van G. G. te H. f 3; gevonden in de collecte te Kortenhoe f 1; gevonden in de collecte bij een speekbeurt te Zeist f 1.

Voor het Hospitium:

Door den heer H. Dane te Rotterdam, van den heer C. D. te W. f 25; gevonden in de collecte te Zeist f 1; door Dr. A. Kuypier van C. B. f 5.

Voor de Bibliotheek:

Door den heer H. Dane te Rotterdam, van den heer C. D. te W. f 25.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer H. Dane, te Rotterdam, van den heer C. D. te W. f 25; door den heer A. Hogenboom van de Jongel-vereen. te Honderdredijk f 2.50; door heeren Diakenen der Ned. Geref. Kerk (doleerende) te Amsterdam, gecoll. in Frascati, van H. S. f 2.50; gecollecteerd bij een spreekbeurt te Zeist, door den heer Jb. v. O. f 16.25.

S. J. SEEFAT, Penningmeester.

Lijnbaansgracht 248.

SCHOTSCHES ZENDINGSKERK.

GODSDIENSTOEFENING.

Zondagmorgen, 10 uur, Dr. A. FURST.

Zondagavond, 6 uur, F. W. A. KORFF.